

Emericzy Tibor, Molnár Judit

és Olasz Kamilla

**Légy otthon a
gazda(g)ságban!
Wirtschaft? Reichtum?
Sei da fit!**

Grimm Könyvkiadó, Szeged, 1998,
246 p.

A szegedi Grimm Könyvkiadó immár második szituációgyűjteménye (az első, az általános nyelvi szituációkat gyakoroltató *Minden helyzetben otthonosan* 1997-ben jelent meg) német gazdasági szaknyelvet tanulóknak készült. A hét fejezet (Munkaerőpiac, A cég, Cég-image, A „termék” útja, Pénzforgalom, Európai integráció, Globalizáció) címe is sejteti, hogy a leírt 150 beszédhelyzet tematikája meglehetősen széleskörű. Feldolgozásuk sorrendje tetszőleges, bármely tankönyvhöz használhatók kiegészítésül, de alkalmasak önálló tananyagként, például tárgyalástechnika tanítására is. A kötet végén található mutató tartalmuk szerint, ábécérendben sorolja fel a szituációkat, megjelölve egyúttal azok témakörét, a megfelelő fejezet címét, a szerző nevét, valamint a szituáció számát és esetleges jelzését.

Száma minden szituációnak van, jelzése pedig akkor, ha az telefonos szituáció, felsőfokú tudást igényel, három szereplős vagy/és a kiadott hanganyagban is megtalálható. A számot és a jelzést a szerepek rövid leírása, azaz a feladat-megjelölés követi. Ezután olvashatunk egy mintamegoldást, melynek fontosabb, vélhetően ismeretlen vagy nehezebb szavait, kifejezéseit a szituáció végén rögtön megadják a szerzők. Középfokú tudással rendelkezőknek szükségük is van rá, hisz a beszélgetések nemcsak nyelvi, hanem szakmailag is rendkívül igényesek, mélyrehatóak.

A szó- és kifejezés-gyűjtemények didaktikailag úgyszintén kifogástalanok. Modern szókincs birtokában lesz képes tárgyalni az, aki azokat megtanulja. A szókincs termé-

szetesen csak egyik fontos fegyverünk a tárgyalásokon. A leírt dialógusok elemző olvasása során rengeteg pénzügyi, marketing-, reklám-, környezetvédelmi, vásárrendezési, pályázási információt, ötletet kaphatunk, követendő magatartásformákat sajátíthatunk el.

A feladatmegoldáshoz szükséges háttérismereteket tekintve talán több szituáció minősíthető felsőfokúnak, mint amennyit a szerzők annak jelöltek. (Pl. 108/04; 30/02). Néhány beszélgetés folytatódik a következőben (11/02; 13/03; 73/16; 74/17; 98/04; 99/05), így egy-egy téma még alaposabb körüljárására nyílik mód. Átérezhetjük az álláskereső fiatal, a felmondással szembe-sülő beosztott, a tervét előadó PR-szakember, a kereskedelmi ügynök, a franchise vagy a leasing lényegét elmondani kényszerülő munkatárs olykor szorult helyzetét. Miközben belekóstolunk a szállítmányozás, a vámkezelés, a biztosítás, a vevőszolgálatok, a bankok, a tőzsdék, a részvénytőzsdék vagy a TV-szponzorálás hétköznapijaiba, jókat szórakozhatunk a szereplők „nomen est omen”-nevein (Frau Grauhaar, Frau Schönhaar, Herr Streng, Fräulein Schläfer, Herr Denkmann, Frau Dunkelkopf, Herr Wichtig, Herr Gierig, Herr Münze stb.).

A feldolgozás módjára vonatkozóan semmilyen javaslatot nem kapunk a szerzőktől, ami nem is baj, mert az ötletes tanár számára rengeteg lehetőség kínálkozik a magnós gyakoroltatástól a beszélgetések nyújtotta információk tartalmi összefoglalásán és a megjelenő viselkedési normák vagy beszédstílusok értékelésén át a feladatokban megjelölt párbeszédnek önálló lejátszásáig. A három fős szituációk különösen alkalmasak csoportos feldolgozásra.

A tetszetős kiállítású, világosan felépített kötet újabb kiadásában bizonyára könnyen javítható lesz a 19/07. és a 108/04. számú beszélgetésben becsúszott szerepcsere, illetve a 69/13. szituáció hiányos mondata. A tájékozódni kívánó nyelvtanulók szempontjából megfontolandó a tekin-

télyes forrásokat feltüntető irodalomjegyzék részletezése is.

Jó szívvel ajánlom a könyvet a felsőoktatásban, illetve felsőfokú tanfolyamokon gazdagsági szaknyelvet tanítóknak és tanulóiknak.

Gacs Judit

Lengyel Zolt és Navracsics Judit (szerk.)

Alkalmazott nyelvészeti tanulmányok, Közép-Európa

II. k. (212 pp., 1998); III. k. (144 pp., 1999), Veszprémi Egyetem, Alkalmazott Nyelvészeti Tanszék

A Veszprémi Egyetem Alkalmazott Nyelvészeti Tanszéke fiatal műhely ugyan, azonban a gondozásában megjelenő *Alkalmazott Nyelvészeti Tanulmányok Közép-Európában* tanulmánykötetet immár sorozatként üdvözölhetjük. Az első 1997-ben jelent meg angol nyelven, melyet 1998-ban a II. (magyar nyelvű) és 1999-ben a III. (angol nyelvű) követett. Ez alkalommal a két utóbbit ajánlom az Olvasó figyelmébe.

Az alkalmazott nyelvészet interdiszciplinaritását tükrözi a tanulmányok változatossága is; így például a II. kötetet négy különböző fejezet alkotja (1. A magyar: anya-, származás-, környezet-, és idegen nyelvi funkcióban; 2. Interdiszciplínák: pszicho-, szocio-, neurolingvisztika; 3. Kétnyelvűség; 4. Nyelvpedagógia).

Az 1. fejezetet, melynek tartalmi fókuszpontja a magyar nyelv oktatása, Szépe György tanulmánya nyitja meg, melyben az anyanyelvi nevelés fejlődését jól áttekinthető történeti háttérben illusztrálja korszakonként, területenként (Európa államaira vetítve) és nevelési-oktatási szintenként (óvodától a felsőoktatásig) egyaránt. Tartalmi összefonódását tekintve ez a fejezet a legegységesebb annak ellenére, hogy az anyanyelvi nevelést a szerzők különböző aspektusokból közelítik meg: *a)* mint anyanyelvi oktatást, kisebbségi környezetbe

ágyazva (Cseh Márta, Vajdaság), *b)* mint idegen nyelvet (Bagi Ferenc, Nádas Edit), *c)* mint származásnyelvet (Nádor Orsolya). Az utóbbi, az előzőekhez képest még kevésbé kutatott tényező rendkívül izgalmas beszélő-nyelv kapcsolatokat tár fel. Gondolták volna, hogy magyar származásúakat nehezebb magyar nyelvre tanítani, mint külföldieket? Rendszerszemlélete alapján ez a fejezet hasznára válhat valamennyi alkalmazott nyelvészeti bevezető kurzusnak.

A 2. fejezet komplexitását fent említett cím is mutatja, ami arra is utal, hogy az alkalmazott nyelvészet mind szélesebb területeit műveljük Közép-Európában. Ez a rész pszicho- és szociolingvisztikai, inkább elméleti jellegű tanulmányai mellett (Bárkán György, Derényi András) főként neurolingvisztikai témákat tárgyal. Öröndetes, hogy több fiatal kutató is lehetőséget kapott kutatási eredményeinek bemutatására, mint pl. az afázia kutatás terén Simon Orsolya, Viszket Anita, Hoffmann Ildikó.

Miért éppen grúz nyelven szólal meg grúz apa és magyar anya Szovjetunióban nevelkedett és oroszul kiválóan beszélő gyermeke magyarországi cigány család társaságában? Papp Ferenctől kapunk választ erre a 3. fejezetben. Itt csupán azt hiányolom, hogy a szerző nem minden eset ismertetésekor utal annak (nyelv)földrajzi elhelyezkedésére, így csak kisebb „fáziskéséssel” értelmezzük megfelelően az összefüggéseket. Navracsics Judit tanulmányában nemcsak az tarthat számot érdeklődésre, miszerint többnyelvű gyerekek magyar anyanyelvű társaikhoz képest 2–3 évvel rövidebb időszak alatt sajátították el a magyar nyelvet, hanem az a megállapítás is, mely korban milyen típusú (pivot, nyílt) szavakat használtak. Menyhárt Krisztina írása egyike a kevés, bolgár-magyar kétnyelvű nyelvhasználattal foglalkozó tanulmányoknak. Tartalmát tekintve azonban inkább neurolingvisztikai megközelítésű, így szerkesztés szempontjából talán a 2. fejezetbe illett volna jobban. A Kárpát-medencében élő magyarok (magyar anyanyelvi) nyelvállapotáról átfogó felmérés készült